

3. ideja upornosti je toliko stara kot človeški rod;
4. spoštovanje avtoritete se ne doseže s silo;
5. šola sama, ker ni zadosti podpirana, tudi ne more vsega storiti;
6. napadanje učiteljstva in duhovščine v imenu svobode ruši posredno tudi avtoriteto držav in red v človeški družbi, ker
7. vzgojiteljem je potrebna moralna moč;
8. mladina ne izvede ničesar slabega o svojih vzgojiteljih, ker je
9. neomejeno zaupanje otrokom potrebno, potrebno pa tudi podložnikom kakoršnih koli oblastev;
10. danes izve po roditeljih in odraslih tudi nedorasla mladina vse grehe oblastev in javnih uprav;
11. politika ni za mladino;
12. politični časniki niso za neuke ljudi, niso nikakor za mladino.
13. posamezna oblastva bi si ne smela biti nikoli navskriž, ker si s tem rušijo avtoriteto;
14. spoštovati morajo vselej in povsod pravico.

Svoboda je po naših mislih prostovoljno izbiranje vseh onih pripomočkov, s katerimi misli kedo, da bode najbolje koristil sebi in splošnemu človeštvu. Zgodovina nas pa uči jasno in razločno, da brez avtoritete ni reda, brez reda ni blagostanja, ni sreče v človeški družbi.

Ivo Trošt.

Národna vzgoja.

(Spisal Jos. Ciperle.)

64.

Pred par leti potoval sem z nekim Čehom po slovenskem Štajarskem. Mož dolgo ni mogel razumeti, da je na slovenski zemlji, kajti skoro nič ni kazalo tega. Na vseh železničnih postajah bili so le nemški napisi, sprevodniki izklicavali so imena postaj tudi le v nemščini. Rokodelci in krčmarji imeli so največ le nemške napise, malokdo zraven nemškega še slovenski. Zraven tega ogovarjali so ga ljudje skoro povsod v nemškem jeziku. K večemu so ga dvojezični napisi na vaških tablah nekoliko opominjali, da utegne sem ter tje živeti tu kak Slovenec. Čudom se je čudil mož temu. — A tako ni samo na slovenskem Štajerskem, tako je skoro povsod po mili naši domovini.

Res čudno je to. Kje vidimo še to prikazen? Ali je videti n. pr. na Zgornjem Štajerskem, da bi napravil kdo dva napisa na svojo prodajalnico? Ali vidimo mari kaj tacega na nemškem Koroškem? A čemu delamo prav za prav to? Iz gole bojzljivosti, iz gole nezavednosti, iz gole brezbržnosti. Taki smo mi. Potem pa zahtevajmo, da

spoštujejo našo narodnost tujei. Dokler sami ne bomo pazili strogo na to, da se kažemo v vsem Slovence, dokler sami ne bomo skrbeli za to, da dobí naša zemlja povsod slovensko lice, tako dolgo so zastoj vsi naši napor, da dospemo do istega ugleda, ki ga imajo druge zavedne narodnosti.

Pa saj so jako klasični ti dvojezični napisi. Nahajajo se tudi celo v onih selih, kamor ne zabrede leta in leta noben Nemec. Tako sem našel po tacih vaseh dostikrat takove napise: N. N. Fassbinder, sodar; ali N. N. Mönnerschneider; ali pa N. N. Schmied, kovač. Najbolj čudil sem se pa v nekem prav zakotnem selu napisu, ki je slovel: N. N. Herren- und Damen-Schumachermeister. Slovenske prestave pa ni bilo zraven. — Saprabolt, ta jo je pa zadel! Posebno kmetice onega sela so lahko ponosne, da so dame. Vsled tega naj pa tudi zahtevajo takoj, da jim poljubljajo moški roke.

Na Dolenjskem n. pr. videl sem še pred par leti dva jako karakteristična napisa v novomeškem okraji. „Valtendorf in Jurkendorf“ imenovali sta se dve vasi tam, in sicer samo Valtendorf in Jurkendorf, slovenskega imena nista imeli. Morda so ga vendar od tistega časa iznašli ali iztaknili od kod, saj so ondodni prebivalci vedno živeli v teh sanjah, da prebivajo v Valti in Jurčji vasi.

A kako je v beli Ljubljani, ki se tako rada zove središčem in srcem vseh slovenskih pokrajin. Iz svojih mladih let se spominjam, da je bil takrat tam jedini slovenski napis na Starem trgu, ki se je glasil: Hohnova bukvoveznica. Le ta mož, Hohn, imel je toliko poguma, da je dal svoji trgovini slovenski naslov. To je bilo pred tridesetimi leti, takrat ko je celo nad čitalničnimi vrati bilo zapisano: Čitalnica-Restauraton. — Kedaj vendar se bodo povzdignili vsi narodni Ljubljancani na ono stališče, na kojem je stal naš vrli narodnjak Hohn že pred 30 leti? Ali je upati tega pri vseh?

Skoro bi rekli, da ne. O tem predsvedočila nas je zadnji čas ona žalostna borba za samoslovenske ulične napise v Ljubljani. Žalostno v tem slučaju je pa ravno to, da se tu ni boriti z ljudmi tuje narodnosti, ampak tu se bje boj narodnjakov s tako zvanimi tudi — narodnjaki. Vprašam: ali bi mogli ravnati tako pristaši katerega si bodi družega naroda, kakor so ravnali in delali zapreke slovenskim napisom naši tudi — narodnjaki? Ne, nikdar ne. To je le pri nas mogoče, in to tudi jedino vsled tega, ker pri nas še ni prodrla narodna vzgoja in po nji narodna zavednost v vse sloje našega naroda. Prava narodna zavednost pa ne pozna nobene prijenljivosti, nobenega hinavstva, nobenega klečeplaztva.

Najbolj čudno se mi je pa zdelo, da se je v kranjskem deželnem zboru pred par leti izrazila želja, — in sicer izrekel jo je slovenski poslanec — naj bi napravljalo celo naše ven in ven narodno slovensko

planinsko društvo na svojih potih dvojezične napise. Ne vem, čemu bi bilo potem slovensko planinsko društvo prav za prav. Prav lahko nazivalo bi se potem utrakvističnim planinskim društvom. Ali onega slovenskega poslanca ne boli srce vsled tega? Žalostno, če ga ne.

(Dalje prih.)

Zelenjadarstvo na šolskem vrtu meseca vel. srpana.

Kakor sadjarstvo, nam daje tudi zelenjadarstvo mnogo opravil v šolskem vrtu, a trud se obilno splača, ako smo le količkaj pravilno obdelovali vrt. Kako dobro je, ako ima človek vsakovrstno zelenjad doma, ker na deželi se še za denar ne dobi, ker kmetje še vse premalo gojijo zelenjadarstvo.

V tem meseci bomo sejali špinačo in motovilček. Zélene bomo odkopali kakih 8 cm in bomo vse stranske korenine otrebili, da nam bode glavni koren toliko bolj odebelil. Potem jo moramo večkrat poškopiti in z gnojnico zaliti, ako hočemo imeti prav debelo zéleno. Ravno tako storimo tudi s hrénom. Pri peteršilju in korenji moramo t. m. zemljo še enkrat prerahljati. Najlepše kumare odločimo za seme. Dobro je, da podložimo pod nje majhne deščice, da nam na zemlji ne začno gniti. Ko so postale popolnoma rumene, jih potrgamo in položimo na kako solčno okno, da tam še bolj dozore, potem še le pobereemo peške iz njih in jih v vodi operemo in na zraku v senci posušimo ter hranimo na zračnem kraju.

Ravno tako se dobiva tudi seme od paradižnika. Tu naj omenim, da je bila v zadnjem listu tiskovna pomota — zgornji, a ne zgodnji — ne dozore. Ravno tako tudi repa še — v slami, a ne slani — popolnoma dozori. Sploh bomo ta mesec že od več vrst spravljali seme, kakor od zgodnje salate, zelja, kolorab in drugih.

Najbolje je, da si napravimo za seme majhne vrečice in vzunaj zapišemo na vrečico, kaj imamo notri. Ko smo seme na zraku dobro posušili, denemo je v vrečico in obesimo na suh in zračen kraj. Tako si obvarujemo, da nam seme ostane kaljivo, in da ga nam miši ne pokončajo. Pri nobeni rastlini ne moremo čakati, da bi nam seme popolnoma dozorelo, ker se nam potem preveč raztrese in tudi ptiči je nam oberejo. Kakor hitro nam rastlina začne dobro rumena postajati, jo varno odrežemo in na kak suh solnčen kraj obesimo in tako nam seme še popolnoma dozori.

V tem meseci presadimo zimsko endivijo. Ako nimamo v vrtu nič praznega prostora, lahko v drugi polovici t. m. pokopljemo že nekaj onejida, da bomo mogli endivijo saditi. Kdor ima pa zgodnji krompir, a ne misli repe sejati, je pa najbolje, da ves ta prostor porabi za presajanje zimске endivije.

A. Likozar.